

DECIZIE

6 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența

Președintele ședinței, judecător

Judecătorii

Tatiana Vieru

Oleg Sternioală, Mariana Pitic,

Nicolae Craiu și Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei,

în cadrul procesului de insolabilitate intentat în privința Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”,

cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2017, prin care cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil, a fost respinsă ca neîntemeiată,

A C O N S T A T A T :

La 14 aprilie 2016, reprezentantul Societății pe Acțiuni „Monolit” – Nacu Ecaterina, a înaintat cerere introductivă, cu privire la intentarea procedurii de insolabilitate față de Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart”.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016, cererea introductivă a fost admisă spre examinare, fiind aplicate măsurile de asigurare.

Prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 5 iulie 2016 a fost constatată insolabilitatea debitorului Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart” și intentat procesul de insolabilitate față de aceasta, cu inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” și desemnarea lui Donțu Alexei deținătorul autorizației nr. 47 din 14 ianuarie 2015 eliberată de Ministerul Justiției al RM, în calitate de lichidator al Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”.

La 30 martie 2017 lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei a depus cerere cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a administratorului debitorului Luceac Alexandr, cu dispunerea încasării din contul acestuia a sumei de 4226357,00 lei.

În motivarea pretențiilor a invocat că în urma examinării tuturor informațiilor obținute, conform datelor Serviciului Informațional al Rapoartelor Financiare de pe lângă Biroul Național de Statistică a RM, ultimul raport financiar a fost prezentat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart” în anul 2012, din ce reiese că rapoartele financiare pentru următorii ani de activitate și pînă în prezent nu au fost prezentate.

În urma acțiunilor întreprinse, a constatat că pe numele unicului fondator și administrator al Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Luceac Alexandr, la 14 aprilie 2016 a fost emis un mandat de arest, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal. La 4 mai 2016 a fost întocmit procesul-verbal de reținere a lui Luceac Alexandr.

Lichidatorul a mai invocat că conform tabelului definitiv consolidat al creanțelor creditorilor Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, sunt înregistrate și validate creanțe de bază în mărime de 3896845,80 lei, penalități în mărime de 330511,24 lei, iar în total suma de 4226357,04 lei.

Potrivit hotărîrii adunării creditorilor din 11 noiembrie 2016, s-a hotărît de a împuternici lichidatorul de a înainta cerere privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” și anume a administratorului și fondatorului Luceac Alexandr.

Donțu Alexei a mai specificat că debitorul era obligat să înainteze cerere introductivă imediat, dar nu mai târziu de la expirarea a 30 zile din data survenirii temeiurilor indicate la art. 14, alin. (2) și la art. 10 alin. (2) din Legea insolvenței.

Prin urmare, debitorul neavînd resurse financiare, neavînd mijloace fixe și fiind supraîndatorat, era obligat de a înainta cerere introductivă pînă la ajungerea de facto în stare de insolvență, însă a admis în mod intenționat de a se adresa în instanța de judecată pentru intentarea procesului de insolvență.

Lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei a precizat că în eventualitatea în care debitorul nu depune cererea introductivă în cazul și în termenul prevăzut de Legea insolvenței, persoana care, conform legislației în vigoare, are dreptul de a reprezenta debitorul, asociații cu responsabilitate nelimitată și lichidatorii debitorului, răspund subsidiară în fața creditorilor pentru obligațiile apărute după expirarea termenului de o lună pentru înaintarea cererii introductive.

Prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2017, cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 38, 39-42).

Pentru a hotărî astfel, instanța de insolvență a menționat că lichidatorul nu a prezentat instanței de insolvență dovada că administratorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Luceac Alexandr a cunoscut despre creanțele creditorilor și că a știut despre survenirea temeiurilor prevăzute de art. 10 și 14 alin. (2) al Legii insolvenței, pentru a depune cerere introductivă.

Invocînd ilegalitate acestei hotărîri, la 5 octombrie 2017, lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, a contestat cu recurs hotărîrea instanței

de insolvabilitate, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2017, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de insolvabilitate.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de insolvabilitate nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Instanța de recurs reliefează prevederile art. 1 alin. (4) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, care statuează expres că procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi, iar potrivit art. 8 alin. (1) din aceeași lege – hotărîrile și încheierile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Prin urmare, actele pricinii certifică faptul că hotărîrea instanței de insolvabilitate contestată, a fost pronunțată la 21 septembrie 2017, iar recursul a fost declarat la 5 octombrie 2017.

Astfel, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

La 10 noiembrie 2017, în adresa intimatului a fost expediată copia recursului, iar la 21 noiembrie 2017, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care intimatul a solicitat respingerea recursului.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei rezultă că prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 5 iulie 2016, a fost constatată insolvabilitatea debitorului Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart” și intentat procesul de insolvabilitate față de aceasta, cu inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, fiind desemnat Donțu Alexei deținătorul autorizației nr. 47 din 14 ianuarie 2015 eliberată de Ministerul Justiției al RM, în calitate de lichidator al Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”.

La 30 martie 2017 lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei a depus cerere cu privire la atragerea la răspundere subsidiară, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil, solicitînd încasarea din contul administratorului Luceac Alexandr, în beneficiul debitorului insolubil Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart” suma de 4226357,00 lei.

Judecînd cauza respectivă, instanța de insolvabilitate prin hotărîrea din 21 septembrie 2017, a respins ca neîntemeiată cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil, pe motiv că lichidatorul nu a

prezentat instanței de insolvență dovada că administratorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitect” – Luceac Alexandr a cunoscut despre creanțele creditorilor și că a știut despre survenirea temeiurilor prevăzute de art. 10 și 14 alin. (2) al Legii insolvenței, pentru a depune cerere introductivă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând situația de fapt din speța dată, în raport cu probele anexate la dosar, menționează că instanța de insolvență nu a analizat sub toate aspectele circumstanțele pricinii, fapt ce atrage încălcarea dreptului la un proces echitabil.

În susținerea poziției respective, instanța de recurs considera necesar de a reliefa prevederile art. 248, alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, potrivit cărora dacă în cadrul procesului sînt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedeținerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

Instanța de recurs menționează faptul că, insolvența unei companii este acea stare a patrimoniului acesteia care se caracterizează prin insuficiența fondurilor bănești disponibile pentru plata datoriilor scadente.

Prin urmare, potrivit prevederilor art. 10 alin. (1) - (3) din Legea citată, intentarea unui proces de insolvență presupune existența unui temei. Temeiul general de intentare a unui proces de insolvență constă în incapacitatea de plată a debitorului. Temeiul special de intentare a unui proces de insolvență constă în supraîndatorarea debitorului în cazul în care acesta este persoană juridică responsabilă de creanțele creditorilor în limitele patrimoniului său. În acest caz, la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activității lui dacă acest fapt este posibil, iar în art. 14, alin. (1) din Legea insolvenței, legiuitorul a stabilit obligația debitorului de a înainta cerere introductivă în situația în care există un temei stabil la art. 10.

Incapacitatea de plată a unei întreprinderi este un criteriu primordial – obligatoriu pentru organele de conducere a companiei, în sensul înaintării unei cereri introductive în instanța de insolvență.

Așadar, ca principiu, competența generală la luarea deciziilor ce privesc societatea aparține administratorului/fondatorului. Acesta din urmă va putea evident să încheie și acte

juridice în numele și pe seama societății, indiferent de importanța acestora: de conservare, de administrare sau de dispoziție.

Atunci când, din cauza caracterului excepțional al anumitor acte, legiuitorul a înțeles să stabilească derogări de la această regulă, instituind formalități suplimentare, a făcut acest lucru în mod expres, stabilind obligația debitorului de a înainta cerere introductivă în cazul apariției incapacității de plată.

Prin urmare, Colegiul punctează faptul că, instanța de insolvență a examinat superficial circumstanțele cauzei și argumentele invocate de către lichidatorul debitorului. Or, administratorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Luceac Alexandr, cunoscând că întreprinderea se află în incapacitate de plată și este în imposibilitate de a-și onora obligațiile pecuniare față de creditori, cunoscând despre existența datoriei față de mai mulți creditori, contrar prevederilor legale, nu a depus din propria inițiativă cererea introductivă în termen de 30 de zile calendaristice din data constatării incapacității de plată a întreprinderii.

Instanța de recurs apreciază critic poziția instanței de insolvență prin care a concluzionat că lichidatorul nu a prezentat instanței de insolvență dovada că administratorul administratorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Luceac Alexandr a cunoscut despre creanțele creditorilor și că a știut despre survenirea temeiurilor prevăzute de art. 10 și 14 alin. (2) al Legii insolvenței, pentru a depune cerere introductivă.

În acest sens, de menționat că Luceac Alexandr nu a prezentat înscrisuri pertinente care să ateste faptul că la înregistrarea întreprinderii Societatea cu Răspundere Limitată „Arhitecart” și pe tot parcursul activității acesteia, administratorul și asociatul Luceac Alexandr a fost dus în eroare de către careva terțe persoane, despre faptul că Luceac Alexandr în calitate de administrator al întreprinderii nu a semnat contracte, facturi fiscale și că nu ar fi cunoscut despre situația financiară dificilă a întreprinderii. Or, cererea de atragere la răspundere subsidiară a fost întemeiată pe unicul motiv că Luceac Alexandr nu a depus din proprie inițiativă cererea introductivă.

Mai mult decât atât, potrivit prevederilor art. 11, alin. (1) din Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135 din 14 iunie 2007, societatea poate fi constituită de unul sau de mai mulți fondatori persoane fizice și/sau juridice cărora legea nu le interzice acest lucru, iar potrivit art. 44, alin. (1) din aceeași Lege, administratorul este obligat să prezinte neîntârziat, la cererea oricărui asociat, informații privind activitatea societății și să îi pună la dispoziție registrele contabile și alte documente ale societății.

Potrivit art. 72, alin. (1) - (4) din Legea citată - administratorul este obligat să gestioneze societatea astfel încât scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cât mai eficient, este obligat să execute hotărârile adunării generale a asociaților și ale consiliului societății, este obligat să ia parte la adunările generale ale asociaților și la ședințele consiliului societății, este obligat să asigure ținerea contabilității societății, precum și a registrelor societății prevăzute de lege și de actul de constituire, și informează asociații cu privire la starea de lucruri și la gestiunea societății.

Astfel, administratorul și asociatul unic Luceac Alexandr este obligat prin lege de a gestiona eficient întreprinderea și a ține sub control toată activitatea companiei.

Colegiul remarcă o atitudine neadecvată și ilegală a organelor de conducere a Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, fapt ce generează temeuri în sensul atragerii la răspunderea subsidiară a organelor de conducere a debitorului.

Instanța de recurs menționează că în speță este prezent temeiul stabilit de legiuitor în art. 248, alin. (1), lit. h) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 – nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art. 14. Or, din acte pricinii se distinge că fostul administrator și unic fondator al Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, nu a înaintat cerere introductivă, iar inexistența activelor a fost stabilită de administratorul insolvenței.

Prin urmare, instanța de insolvență trebuie să trateze răspunderea subsidiară a organelor de conducere a debitorului, ca o consecință a nexecutării obligațiilor de administrator al Societății cu Răspundere Limitată stabilite prin lege, în cazul din speță, nerespectarea de către fostul administrator al Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, a obligației de a înainta cerere introductivă, în cazul apariției incapacității de plată a întreprinderii.

Instanța de recurs apreciază critic poziția instanței de insolvență prin care a concluzionat că în speță nu este determinabilă data concretă când a survenit starea de insolvență a debitorului. Or, în calitate sa de administrator Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, Luceac Alexandr, în baza statului societății avea dreptul și obligația de a urmări starea generală a companiei, ce ține de activele și pasivele întreprinderii.

Colegiul menționează că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată și în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În sprijinul normelor naționale vin și reglementările Curții Europene pentru Drepturile Omului, jurisprudența căreia își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri de a beneficia de respectarea acestor norme, fiind piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

La rejudecarea cauzei, se va ține cont de criticile invocate în textul deciziei și se vor înlătura omisiunile admise de instanța de insolvență, pentru asigurarea unei judecări corecte și legale a pretențiilor înaintate.

Instanța de recurs punctează că prin prisma prevederilor art. 5 alin. (9) din Legea insolvenței, se va reține că în cazul casării unei hotărâri a instanței de insolvență, cu remiterea cauzei la rejudecare, rejudecarea se va face de alt complet al instanței de insolvență (alt judecător).

Din considerentele menționate, având în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul

declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, a casa hotărârea instanței de insolvabilitate, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admite recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2017, în cadrul procesului de insolvabilitate intentat în privința Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart”, cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Arhitecart” – Donțu Alexei, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvabil, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de insolvabilitate – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

judecători

Oleg Sternioală

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Iuliana Oprea